

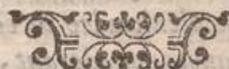

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Lvsitaniae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67132)

PROVINCIA
LUSITANIAE.

DEGUNT In Lusitania de nostris
quadringenti amplius & nonagin-
ta quinq. In Olysiipponensi Professo-
rum Domo septem & sexaginta.
Quinquaginta circiter in Collegio
Conimbrica centum et octoginta duo. Eboræ sex et
nonaginta. In Portuensi Collegio tredecim. In Bra-
charensi triginta. In Brigantino tres & viginti. Tre-
decim in Funchalensi. Quindecim in Angrensi. Ar-
gola denique sex. Mortui sunt nouem. Sex & vi-
ginti recepti.

DOMVS OLYSIPPONENSIS.

EMagna officiorum frequentia, quibus animos
tuetur hæc Domus, hæc cum carissimis fratri-
bus communicanda publice videbantur. Excepti
sunt hoc anno salutari fonte viginti, ea pompa appa-
ratuq. quo decuit. quotidieq. tum recentibus in eade
nostra Christianis, tum ijs, qui preparantur ad forti-
tem Catechismus exponitur. E sacramentorū usu
quotidianoq. nostrorum congressu multiplex demum
forisq. ad animos opportunitas redijt. nam & qui
inimi-

inimicorum sanguinem sitiebant, vicerunt animum,
 ne quid contra Christianam pietatem in inimicos
 tentarent. & qui minus se caste pudiceq. gerebant,
 se se ad pudorem, & verecundiam retulerunt. Ar-
 gentum etiam, quod saluo officio retineri non pote-
 rat, suum cuique redditum est. quatuor aureorum
 millia vnus idemq. reddidit: contra vero de suo
 multi multa, & ad collocandas filias nubiles indota-
 tas, & ad eximendos è tenebris vinctos, elargiti
 sunt. Puellæ collocatæ sunt decem: vincti totidem è
 custodijs exempti: feminaeq. multa, quas domi in-
 clusas continebat inopia, vt nec prodire in publicum
 auderent, nec diuinis interesse mysterijs; necessaria
 sunt veste donatæ, vt iam ora hominum non erube-
 scant. Atque vt perpetuum speremus hunc fru-
 ctum, imo vt speremus uberiolem, faciunt homi-
 num studia in adis opere promouendo: sunt enim qui
 ternos, quaternosue conducant suis sumptibus fa-
 bros, dum fastigium impositum cernant: ita ut pro-
 pediem habituri videamur, ubi nostrorum omnis se
 se explicet & dilatet industria. Sed inter cetera, quæ
 in laudem diuini nominis redundarunt, publica fuit
 hominum religio, sexta quaque feria anniuersariæ
 quadragesimæ se cędentium inusitata sane res, tum
 propter eorum, qui ad hoc pietatis genus concurre-
 bant, multitudinem (sex enim millia conuenire soli-
 ta perhibentur) tum propter genus ipsum homi-
 num, nobile & delicijs magis quam asperitati ver-
 berum assuetum; cum & dynasta uiriq. principes è
 prima Lusitania nobilitate flagra tractarint. Coge-
 batur

H batur

batur hominum multitudo, primis se intendentibus tenebris, in adem nostram, incensisq. ad penitentiam animis cohortatione Sacerdotis nostri, ad quinquagesimi psalmi cantum res agebatur. complebatur, & exhauriebatur aedes nouo semper verberantium exitu vel conuentu, quæ quantumuis laxa, capere non poterat vniuersos. mutua hominum studia, & frequētis multitudinis ardor faciebat verberum impetus acriores, & quibus flagra deerant, facies alapis, pectora pugnis tundebat, vt omnia vel plagarum crepitu, vel complorationis gemitu resonarent. quo ex ludo atque exercitatione exhibitæ plerique animo sic immutati, vt plurimi à nefaria turpitudine, vita subito ad frugem & sanctitatem euaserint.

OLYSIPPONENSE COLLEGIUM.

EODEM studio in Olyssipponensi Collegio religio colitur, eodēq. ardore & hic, & Comibrica in recolēdis Domini cruciatibus terga pulsantur. cuius verberationis utilitas cū aliorum numerum opportunitate contendit. Vir nobilis cum iam dudum inimico pestem atque interitum moliretur, rescissetq. hominem Collegium nostrum verberationis causa frequentare, noctu viarum aditus armatis hominibus obsidet, vt redeuntem domum, subito nec opinantem opprimeret. cum his commorantem pernoctantemq. curis incessit cupiditas ingrediendi templi, vt postea cum inimico simul egressus in insidias precipitaret incautum. obfuit eius amentia conicio, quæ tum habebatur à nostris. qua diuinitus in-

mutatus vltiscendi mentem abiocit, conceptamq.
iam animo maculam & confessione eluit, & ingenti
animi cruciatu. deinde ijs, qui in insidijs erant abire
iussis, acceptisq. ab eo flagris, cui peccata aperuerat,
suis verberibus se multauit. postea cū inimico re-
stitutus in gratiā, aliāq. ex eo tempore uitam orsus
numquam aut Sacramentorū usum, aut uerberandi
consuetudinem intermisit. Alius cū ad syrtes hære-
sum adhæresceret, iisdē audiendis cōcionibus, uerita-
tis lumē aspexit: Iuuenesq. circiter quadraginta, Hi-
berni omnes, cum multis tenerentur erroribus, eadē
nostrorum opera, & errores posuerunt omnes, & sa-
nis sunt imbuti doctrinis. Mitto repressas hominum
cades, & irarum incendia tēperata. mitto susceptas
procuraciones egentium, & nostrorum autu suum
cuique redditum. quæ quidem omnia nec mino-
ra fuere quam alibi, nec pauciora. Venio ad ea, quæ
nostris in Brasiliā nauigātibus acciderunt: nec enim
alienum est, quoniam Collegium hoc, cōmune quod-
dam est eorū, qui in transmarinas prouincias mittun-
tur hospitium; ea de re hoc loco perscribere. Octo de
Societate extremo Ianuario portu soluerunt. qui na-
ui Belgica bidui iam nauigatione prouecti, in pirati-
cos Gallorum myoparones inciderūt. hi nauim one-
rariam facili negotio expugnari posse rati, lituorū
tubarumq. sono perstrepenes crebris eam bombar-
darum scloporumq. iētibus adoriuntur. nautæ ve-
ttoresq. Sacerdotis nostri suasu (quatuor autē inter
eos Sacerdotes de nostris erant) priusquam venire-
tur ad pugnam, Deum sibi confessione placandum
existimarunt. interim pugna ipsa cōmittitur: cumq.

In astu certaminis Sacerdos noster sacra Virginita-
 bulam, ut pugnantium animos confirmaret, de subli-
 mi loco praeferret, inopinato scelopi ictu ad terram
 sternitur. quod uulnus, quamquam minime mortife-
 rum uidebatur, tamen medicamentorum, medicor-
 umque penuria paucis diebus interiit. Cecidit cum Pa-
 tre Nauarchus, & ex propugnatoribus alij qui-
 dam; quorum occasu cum ceterorum paucitas ne-
 quaquam satis instructa telis, sibi ipsa diffideret, vi-
 deretque longe superiorem viribus aduersarium; po-
 stulatis missionis liberae condicionibus, hosti se dedi-
 dit: eas condiciones Gallus accepit, sed Sacerdotem
 nostrum cum Lusitanis aliquot simul obsidens, dum
 onerariam nauim inuaderet, postulauit: eumque ac-
 ceptum scelestissimus Archipirata & Catholicus
 nominis inimicus, undecim dierum siti fameque pro-
 pte necauit. ac dum pecuniam auide quarit, om-
 nesque patris sinus perscrutatur & excutit, aneam
 forte crucem de collo suspensam, sanctorum ornatam
 refertamque reliquijs superbus arripit, & foedissimis
 commaculatam sputis una cum reliquijs ipsis in ma-
 re proiecit. Nihil clementius cum ijs, qui in
 oneraria remanserant, actum est: quae potius piratae
 cubiculo nostros includunt cum reliquis vectoribus
 perangusto, eosque tum inusitata torquent inedia,
 tum necem minitantur in horas, vestes diripiunt,
 contumelijs ac conuicijs afficiunt, & ut eos egit li-
 bido, sic tractant. Numquam illi propius abesse mor-
 te suspicati sunt, quam cum ex eo extracti carcere
 ad Archipiratam hereticum sunt perducti. stabat
 ille

ille toruo minaciq. vultu, gemino ante se pugione,
 non quidem in vagina recondito, sed tamquam ad
 inferendam necem educto ac parato; iubetq. nostro-
 rum diloricari tunicas, tamquam praesentes gladios
 in nudis corporibus defixurus. sed maior fuit au-
 rissis, quam cruoris ac cadis. quo curiose perue-
 stigato, cum nihil speciosi, aut quod oculos caperet,
 reperiret; in inferius tabulatum nostros amandat.
 Cum se nostri reciperent, neque Sacerdos ille, quem
 vulneratum diximus, mouere se loco posset languo-
 re confectus, frater vnus supplex pirata fuit, sibi
 vt liceret deplorato iam agro parumper adesse. tū
 ille qua erat immanitate ac barbarie. Quid tibi, in-
 quit, de agrotō cura? cumq. eiusdem eum esse fami-
 lia atque ordinis mox sensisset; in hominem irruit
 & pugnis plagisq. concidit; nostraq. Societatis homi-
 nes maledictis conuicijsq. proscindens, & quicquid
 librorum & commentariorum apud eos erat, eiacu-
 lari iubens in mare. Tot eo die nostri periculis ac
 terroribus conflati, etsi numquam se ex impiorū
 sperabant manibus euasuros; singulari tamen Dei
 beneficio factum est, vt decimo septimo tandem die,
 omnibus spoliati rebus ac pene nudi in Galliciæ lit-
 tus à piratis eiectione relictisq. sint. inde se Olysippo-
 nem pedibus retulerunt, vbi cum ceteris expeditio-
 nis Brasiliæ Socijs, idonea navigationis tempus
 expectant. & quidem eodem, quo antea soluerant,
 animo fortiter ferendi pro Christo, si quæ alia incur-
 rant aduersa; spe certissima confirmati, quemcunque
 casum diuina fors ferat, sibi non defuturam aut
 H 3 pracla-

præclara patientia segetem, aut messem vberem animarum.

CONIMBRICENSE COLLEGIUM.

CONIMBRICAE quoque ut in ceteris locis nulla magis in re Societas, quam in animorum procuracione versatur. Exercet discipulorum ingenia non in doctrinarum modo studijs, sed etiam virtutum. itaque quod necesse erat, tulit laboris fructum; aucta fratribus duodeviginti, præter ea lucra quæ ex hac ipsa Academia cetera fecere familiæ. In adhibendis reliquis animorum præstatijs per fructus utilitatis. E reconciliatis hominum voluntatibus ac depositis offensionibus, quæ ita hic, ut etiam in Portuensi, Brigantino, ceterisque Collegijs plurimæ grauesq. fuerunt, ea fuit non omnino vulgaris quod cum quidam annum iam quintum & vigesimum perniciem strueret inimicis, tandem Sacerdotis nostri colloquio destitit de sententia. & id ipsum à quibusdam propinquis extortum est, qui odij inter se veteribus dissidebant. Sed foris lites sunt compositæ non minores: dum enim de more nostri per oppida pagosq. cursitant, placarunt fratres inter se quinque, qui de paternis iam dudum bonis turpi iudicio conflictantes, in apertas iam contentiones eruperat, multisq. acceptis vtrinque vulneribus, pertinaciter hanc litem, graui rei familiaris incommodo, nec animorum minore persequerantur. Aliud vero oppidum mutuis simultatibus odijsq. distra-

distractum ac diuisum in partes, patris concione
 perfectum est, vt euulsis ex omnium animis ira-
 rum sibiris, iterum sese ad pacem ociumq. con-
 uerterit. quo in oppido suam pater operam fru-
 ctuose locauit: mirus enim ad luenda rite pec-
 cata concursus fuit, ita vt cum nocturnis ma-
 tutinisq. temporibus viros, diurnis vero mulieres
 audiret, omnium tamen studijs obsequi voluntatiq.
 non posset. Eodem in oppido cum pomeridianis
 horis ludus agitandis tauris appararetur, Sacerdos
 ad Catechismum pro concione populum inuitauit,
 tantaq. ad eum omisis ludis multitudo conuenit,
 vt templum non admitteret vniuersam. In La-
 mecensi diœcesi templum est Dei matri dicatum,
 quò propter loci religionem ex vniuersa Hispania
 alijsq. prouincijs plurimi confluunt. hic magnam
 anni partem Sacerdos noster obeundis disciplinæ
 nostræ muneribus, insigni cum vtilitate versatus
 est. plurimos à sceleribus auocauit, & in his latro-
 nem genere illum quidem non ignobili, sed latro-
 cinijs rapinisq. nobiliorem: qui mutato prorsus ani-
 mo, non solum præterita detestatus est malefacta, sed
 vt sua cuique bona quotidianis parta rapinis ali-
 quando restituat, honestos sibi quastus & consi-
 cienda pecunie artes instituit.

EBORENSE COLLEGIVM.

EBORAE plurimis grauiusq. morbis hoc
 anno laboratum est. extincti sunt quinque, si
 tamen eos mors extinguit, quos ad premium immor-
 talitatis admittit. morbum autem, mutuae caritatis
 abundantia contraxit, dum in aegrotos officiosus quis-
 que vult esse. tentata est primum Sacerdotis nomi-
 ni valetudo, dum publico valetudinario ministrat.
 cuius postea in ceteros, qui ei aderant, est derivata
 perniciēs. oblectabat tamen mirifice fratrum ardor,
 qui se committere non dubitabant periculo, ut aegro-
 torum pericula non negligerent: importunisq. a Recto-
 re precibus flagitabant, sibi ut aegros curandi par-
 tes traderet; et susceptas agebant non minore quam
 postulauerant laude. Edidit & gymnasium suas
 hoc anno fruges tempestiuas ac letas: constatq. au-
 ditoribus mille circiter quadringentis, quorum vir-
 tutis scientiaq. cupiditas vna cum aetatibus adole-
 scit, triginta se se Deo in varijs cœnobiorum ordini-
 bus deuouerunt: ex quibus quidam cum ciue nobili
 Eborensi, ut eos, qui in maxima rerum penuria de-
 gerent, subleuaret; ementitus, ne agnosci posset, orna-
 tum, nocturnis horis miserorum aedes solitus est con-
 cursare, eisq. quibuscunque rebus poterat, opem fer-
 re: ut mirum videri non debeat, tam alte postea spe-
 ctare potuisse, qui in adipiscenda virtute hac iam
 iecerat fundamenta. Aemulantur discipulorum in-
 genia mores commodos magistrorum, & ut vocet
 doctri-

doctrinis, sic exemplo, virtutibus imbuuntur. Magister, philosophiæ lustrato curriculo, ut ad misericordiam suos discipulos institueret, quos ad indagandam iam veritatem erudierat, prandium in publicum carcerem cum domesticis auditoribus comportavit. cuius exemplum alium item philosophiæ magistrum ad similem laudem cum suis discipulis excitavit. quæ res ut vulgo est probata vehementer, ita per eos dies, erant enim Bacchanalia, frenum quoddam iniecit publicæ hominum licentiæ, ne se gererent insolentius. Reliquæ civitati, qua par est diligentia consultum est. Tres sunt domi, forisq. constitutæ sodalitates, in quas complures etiam de nobilibus se dicarunt. Ad Transtaganæ regionis oppida sacerdotes item destinati sunt octo: ex quibus tres per Adventus Dominici ferias, duo per quadragesimam Ducis Brigantini rogatu. Villavicosam profecti, cum multorum salute, impositas sibi à Societate partes sustinuerunt, multosq. ex aulicis ad pietatis studium inflammaverunt. Nec magna laude caruit in tuendis pietatis officijs Sacerdotis exemplum. cum enim ad eos qui carcere inclusi erant, magna cibarium deferenda vis esset, aulici ipsi, Sacerdote nostro duce fratresq. laico, tamquam operarij aliqui, medio oppido panes, & comæatum in carcerem convehabant: nec descendere erubescabant ad vilia abiectaq. munera, qui splendorem nobilitatis & generis, posteriorem Christo ducere iam didicerant. spectaculum multitudo suspexit, & novo pompæ genere Dux ipse vehementer est captus. Is ut est pietatis
perstu-

perstudiosus & amans, publica verberationi, qua in eo oppido habebatur, vt sua presentia ceteros inuitaret, intererat. Vsurpabatur ea religio non minore quam Conimbrica ceterisq. quos dixi, locis, celebritate. Ex ijs autem, qui hanc verberandi consuetudinem frequentarunt, adolescens genere clarus copiosa quadam vi numinis excitatus, parentibus humanisq. rebus valere iussis, seueriorem statim viuendi rationem inire, & voluntarijs se macerare supplicijs. itaque qui nitido vsus est antea cultu & eleganti, hunc detraxit, & permutato decoris habitu, pannosus prodire cœpit. quo facto pater excanduit, & miscens imperio preces, deducere ab ea mente filium omni ope conatur: sed filij constantia reiectus, à minis ad supplicia descendit: nec plus hac virium habuere quam illa: semper sui similis inuentus est filius, & quam semel ingressus est vitam, in ea vel inuito patre constantissime perseuerat. In duobus alijs oppidis improbi sublatis sunt mores. in altero ludi quidam per Bacchanalia dabantur, vbi personati homines Pharisæorum, scribarumq. similitudinem referentes, oberrantesq. vicos & plateas grauisimis contumelijs, qui à Iudæis originem ducerent, lacerabant. In altero vero sacrosanctæ hebdomadæ ferijs exhibebatur populo de Christi nec dialogus, non tam ad eliciendas multitudinis lacrimas, quam ad eorum Christianorum dedecus, qui conuicijs ac probris toto dialogo petebantur. quares quam multa suscitaret odia rixasq. non est difficile existimare. dederunt operam nostri quemadmodum

dum in superiore oppido fecerant, vt tam pernicio-
sa consuetudo, quã contra magistratus, Brigantiniq.
Ducis imperiũ, vi vulgus armisq. defenderat, tollere
tur: id quod partim salutaris verberationis exẽplo,
partim concionibus publicisq. supplicationibus, quæ
singulis hebdomadis habebantur, consequuti sunt.

BRACHARENSE ET BRIGANTINVM.

IN Bracharenſi Collegio audiendis dimittendisq.
peccatis, optime, vt ſolet, animorum ſaluti conſu-
litur. Quidam dum conceptum iam diu virus ſuorum
ſcelerum vniuerſum non ſemel conatur eijcere, ſen-
ſit ſibi à Diabolo includi fauces arteq. comprimi.
cumq. eius rei cauſa ad Sacerdotem noſtrum acceſſiſ-
ſet, eodemq. modo preſſis à Damone faucibus à ſalu-
tari conſilio deterreretur; Patris noſtri monitis per-
fectum eſt, vt deuicto fortiter hoſte, cõfeſſione pro-
deret, quæ celauerat. Alius eadẽ animi curatione in-
portunarum cogitationum incurſus, quas hoſtis in-
uidus ſuggerebat, euicit. ſæpius hic ad ſui necem ſti-
mulatus eſt, cũq. hoſtiles impetus increbrefcerent,
reſtem de trabe ſuſpenderat, vt una cum uita mo-
leſtias tã duri certaminis terminaret. ſed diuina bo-
nitas eũ qui ſeſe deſeruerat, nõ deſeruit, et vires in-
firmas præſidijs cæleſtib. roborauit. ingēs repente
exauditus eſt ſonitus cuiusdã inſtar exercitus tuba-
rũ lituorũq. ſtrepitu perſonãtis. quẽ mox tantus ſub-
ſequutus eſt turbo, ut fores totis cardinibus euerſas
huc illucq. diſtulerit. quibus ille rebus exterritus, cũ
poſtridie ueniſſet ad nos, cõfeſſione animũ expiauit.

ac

ac deinceps molestijs illis importunisque cogitationibus releuatus, tranquilla omnia & pacata expertus est.

I N B R I G A N T I N O Collegio cum propter grauitatem aestiui cæli varijs nostri quotannis morbis, ex quibus ægre emergerent, tentarentur, commodissimum visum est, aestiuis mensibus recedere. itaque cuiusdam loci salubritatem sequuti, multa cum incolarum salute salubres quoque aestates peragunt. nam à ciuibus in rusticos vsuatis trās latis officijs, melius horum & animos curant, & ad pietatem informant. De discipulorum probitate domandi, corporis studio, eadem quæ de alijs Collegijs, commemorari possunt. Instituta est inter eos Sodalitas Dei matris, vt quò maioribus probitatis instrumentis abundant, eò se ipsi quotidie meliores reddant.

F V N C H A L E N S E E T R E L I Q V A
Collegia.

I N F V N C H A L E N S I Collegio res Catechismi valde procedit, ea auditorum frequentia, vt præter consuetudinem tradendus fuerit & suggesto. fauent cæptis honesta matrona, quarum nonnullæ pueros inopes quo magis allicerent, necessaria veste donarunt, & suis sumptibus alendos in literis susceperunt.

A N G R A E quamquam Societatem nostram ciues optimi maxima semper beneuolentia complexi sunt.

sunt; nunc tamen postquam bellici quievere tumultus, ardentiore quam unquam studio atque amore prosequuntur. itaque simul ac decem è nostris Olysiippo profecti eum portum tenuerunt, eximia hominum beneuolentia & celebritate, vt pluribus scriptum est alias, excepti sunt. plane noster est populus, nostra nobilitas; vt præter alia, ipsa quoque hominum ad nos frequentia declarat. Collegium quod belli tempore militum fuerat domiciliū, quoniam male materiatur & ruinosum erat, refectum est denuo, & ad tutam habitationem concinnatum: renouatum etiam domesticum instrumentum, auctūq. sacrum præstanti liberalitate ciuium. Cui quidē liberalitati nostris vicissim officijs, quanta potest gratia refertur. susceptumq. sæpe à nostris est pudicitia muliebris patrocinium, eiq. non modo consilio atque opera, verum etiam re stipeq. subuentum. Sexcenta scribi possint eiusmodi, nisi in tanta rerū similitudine hæc vel legere vel audire tædeat. Nauatur & ciuibus opera cum animorum tum fortunarum bono; nam cum bello proximo multorum diriperetur opes, impuneq. distraherentur; ij ad quos illa peruenerant, nostrorum suasu suas cuique restituit. restitutaq. sunt præter cetera, vasa aliquot argentea magni ponderis, et multa aureorum millia. Publice etiā tabula, quibus regij ararij rationes continebantur, magno publicæ rei detrimento à nefarijs suppressæ, sunt proditæ, regijsq. Quæstoribus traditæ. In milites sua quoque conferuntur officia. eluuntur eorum animi Sacramentis, & è periculis
eximuntur

eximuntur. Miles cum templum peteret, vt de
 re sacris adesset, à comitibus auocatur ad ludum hic
 cum pecunias amitteret, sibi suisq. procreatoribus
 mala omnia precatur; nec tamen ab alea, spe recu-
 perandi quod perdidit, auelli poterat. sed cum
 ea iterum male cederet, infernis sese deuouet fu-
 rijs, & Dæmones vt se rapiant infelicem, despera-
 tis clamoribus inuocat, An, inquit, auditis? an teme-
 re verba iacto. & præstigijs deceptus inanibus, Dæ-
 mones cum re vera non sint, esse credo? mirares. su-
 bito deiectus in terram linguæ & aurium vsu pri-
 uatur: cumq. dies aliquot iacuisset vt mortuus, ad
 valetudinarium perductus, instar furiosi canis in-
 eos, qui se viserent, irruebat. muta. erat lingua ma-
 ledica, & imis demersa faucibus agitari suo arbitra-
 tu nutuq. non poterat. adit hominem vnus è nostris,
 nutibusq. vt diuinâ misericordiam ad memoriam re-
 digat, cohortatur. paruit monitis æger, & diuina
 implorata clementia melior est factus. mox confir-
 matis utcumque viribus, vrbis templa cum lacri-
 mis circuire cæpit, & veniam pacemq. à Deo pre-
 cari. nostri hominem sic instituunt, non tam ora-
 tione quam scripto, quoniam nondum vis audienti
 redierat, vt ad commune omnium perfugium, celi
 terræq. reginam preces frequenter adhibeat: ita fo-
 re, vt à Deo quicquid posceret, impetraret. nec inane
 cõsiliu fuit. sabbato enim, quem Ecclesia diem co-
 lenda Dei matri veteri instituto dicauit, ad eius
 prostratus effigiem longas preces lacrimasq. fundens
 repentina & inusitata voluptate perfusus, percipere

re sibi ab ea munus aliquod videbatur. inde in aliud Dei matris sacellum immigrat, & lychni pensilis oleo fauces linit. tum ad preces recurrit ardens, & in ipso precationis aestu vox redit. hic versus in Dei Deique matris laudes, beneficium acceptum prædicare, & ut se gratum memoremq. præberet, remisso militiae nuncio, B. Virgini se dicare: cuius etiam Aedis ministerio in perpetuum se addixit: tanto futurus contra Dæmones, quibus se tradiderat, tutior, quanto est eius, quò se transtulit, tutela maior.

ANGOLAE sex è Societate versatur. quatuor enim in Oloandam ex Lusitania profecti, cum alijs sese tribus, qui remanserant, coniunxerunt: sed paucos post dies morbo ereptus est vnus. itaque sex reliqui partim in Oloanda insula, quo se naues ex Lusitania, Brasiliaq. recipiunt, partim in mediterraneis castris cum Lusitanis militibus, partim etiam in Congi regno, Christi ouibus curandis inuigilant. Nec minus corporum quam animorum salus curatur. nam cum in milites, qui è Lusitania recens affluerant, ingruere morbi cœpissent, nihil prætermisum à nostris est, quod vel ad leuationem morbi faceret, vel egrotorum inopia. Ex ijs aliquot morbo fameq. confecti, misereq. iacentes humi, traducebantur in aedes nostras, vbi opportuna mensa lectoq. excipiebantur, dum publicum valetudinarium, quò deducebantur, apertum est. Par animorum tutela: quos & Sacramentis à scelerum contagionibus expiarunt, & colloquijs salutaribus confirmarunt. Is vero Sacerdos, qui in Congi regnum se contulit, multam in eo na-

Etus

Etus est messes, ac de animis benemerendi materia.
 sunt .n. ibi Christianorū millia cōplura, sed colonorū
 penuria, tam vasta vinea prope degeneravit in syl-
 uam: pagiq. sunt aliqui, quò raro Sacerdos apparet,
 & sunt qui Sacerdotem ne viderunt quidem. Quis
 autem propter diuturnam subsidij expectationem de
 Lusitania complures ad Angolanum regem ex
 Aethiopibus descuerunt, magno in discrimine Lusitana
 res fuit. Dux enim Paulus, cuius mentionem
 superiores litteræ faciebant, castra in mediterraneis
 locis habebat, centum et quinquaginta millia passuum
 à portu procul: in usq. milites non plus ducenti
 cum Aethiopum exiguo numero in armis erant; &
 quod caput est, deerat commeatus & bellicus appa-
 ratus. Verum aduentu classis vt nostris ardor, sic
 terror hostibus est iniectus, nonnullisq. excursionibus
 decem duodecimve pagorum fracti Principes, Lusita-
 nisq. subiecti; & Regi ipsi metus incussus: nihil vt
 restet aliud, propitio Deo, nisi vt tandem penitus
 expugnetur, & pax sit rebus; quo commodius &
 Christi fidem amplectantur Aethiopes, & ex disci-
 plina Christiani nominis vitam fingant. facit enim il-
 lorum defectio, in adultis sacro fonte lustrandis nos
 tardiores, veritos ne, qua sunt ingenij mobilitate ac
 leuitate, cum ad hostem transfugerint, in pri-
 stinas tenebras recidant. modo igitur re-
 cens nati lustrantur, in usq. in-
 stituendis, qui proximis lu-
 strati sunt annis, non
 inanis opera col-
 locatur.